

Előszó

„Hagyd abba, Jakob!

Nem öngyilkosság-e kiszáradt fadarabon közzétenni valamit, ami a hálóról szól?”

Biztos sok olvasó felteszi majd ezt a kérdést, hát hadd válaszoljak mindenekelőtt erre!

Hibajegyzék

A fizikai könyvkiadás egyik hátránya, hogy nem lehet azonnal újranyomni és terjeszteni, ha a hibák vagy a technológiai fejlődés miatt valamit módosítani kell. A hálón azonban lehetőség van azonnali visszajelzésekre, tehát készítettem egy weboldalt, ahol a javításokat fogom közzétenni. Nézze meg a <http://www.useit.com/errata> oldalt!

Ergonómiai szakértő lévén a felhasználandó médium kiválasztásában nálam az dönt, hogy a kommunikáció célját mivel érhetem el legjobban, s nem az, hogy valamikor mi éppen a legdivatosabb. Természetesen a web remek kommunikációs médium (ezért is írok róla), és sok hivatkozással rendelkező rövid dokumentumok számára megfelelő (számos ilyen oldal van a weboldalamon, a www.useit.com-on). A web azonban nem felel meg olyan hosszú dokumentumoknak, amelyek fokozatosan felépített fejtegetést tartalmaznak.

Ha az ember igazán meg akar ismerni egy témát, jobb, ha egy összefüggő, a témát átfogóan tárgyaló, egyetlen szemszögből megírt értekezést olvas el, mint ha több rövid, különböző nézőpontból írt elképzelések között ugrál. Vagyis egy könyv még mindig jobb a webnél, ha el akarom érni a célokat: a webes tervezés ergonómiai nézőpontjának megértését.

Három feltételnek kellene ahhoz teljesülnie, hogy ne írjak több könyvet:

- A számítógép képernyőinek annyit kell javulniuk, hogy a képernyőről olvasás ugyanolyan gyors és kényelmes legyen, mint a papírról olvasás. Biztos vagyok benne, hogy a csúcskategóriás számítógépek esetén ez már 2002-re², a többség számára pedig 2007-re meg fog történni, hiszen a laboratóriumokban készültek már ilyen képernyők.
- A böngészők felületeinek kellőképpen fejlődniük kell ahhoz, hogy a weben ugyanolyan könnyen tájékozódjunk, mint amilyen könnyű egy könyvet végiglapozni. Ezzel kapcsolatban már szkeptikusabb vagyok, hiszen manapság úgy tűnik, a böngészők készítői többet áldoznak bizonyos haszontalan multimédiás és hirdetési módszerekre, mint a navigáció elősegítésére; ennek ellenére 2003-ra már talán használhatóbb böngészőink lesznek.
- Az íróknak és olvasóknak hozzá kell szokniuk a nem lineáris információs terekhez, vagyis ahhoz, hogyan kell a hiperszöveges lehetőségeket kihasználva írni, valamint úgy olvasni, hogy a lapozáson kívül ne kelljen semmin se gondolkodni. Ezen csak sok tapasztalat és jól elkészített hipertextek segíthetnek. Sajnos itt a tyúk és a tojás esete forog fenn, vagyis addig nem lesznek jó hipertextek, amíg jó írók nem tanulják meg, hogyan kell ilyeneket készíteni. Számításaim szerint jó hiperszövegeket nagyobb mennyiségben 2001 körül fognak készí-

A könyv külseje

Egy nyomtatott könyvnek megvan az az előnye, hogy olyan oldalsávokat és egyéb, kétdimenziós elhelyezési trükköket lehet használni, amilyeneket egy weboldalon nem lehet, hiszen az még mindig egy egydimenziós „tekeres” – ahogyan az egyiptomiak szerették.

Egy könyvbe az illusztrációkat és a feliratokat úgy lehet elhelyezni, hogy azok a szöveget jobban kiegészítsék, mint ahogyan azt a weben meg lehetne tenni. Nem én készítettem e könyv oldaltervét, de remélem, hasznosnak fogja találni.

teni, s a hangsúly ekkorra tolódik el az újdonságokkal történő szédítésről a felhasználói szükségletek kielégítése felé. Lehet, hogy négy évvel ezután, 2005-ben a felhasználók többsége már elég tapasztalatra tehet szert a hipertexttel kapcsolatban.

E három tényezőt összehasonlítva az derül ki, hogy a hardvertechnológia lesz a szűk keresztmetszet, s hogy körülbelül 2007-ig kell várjunk, mielőtt a könyvek eltűnhetnek, hogy átadják helyüket a hálózati információknak. Régi típusú kiadók, figyelem: ez meg fog történni!

Használati útmutató a könyvhöz

A könyv, amelyet most olvas, két, a webergonómiáról szóló könyv közül az első. Két okból határoztam úgy, hogy két könyvet jelentetek meg. Először azért, mert egy olyan könyvnek semmi értelme, amit senki sem olvas el – túl sok vastag könyvet láttam már porfogóként ahhoz, nehogy én is ilyet akarjak írni. Egy öt centiméter vastag könyv, amely arról szól, hogyan kell Excelben kördiagramokat készíteni, mindenkit visszariaszt attól, hogy egyáltalán kinyissa azt. Talán jó érzés, hogy megvan nekünk, de sohasem olvasnánk el. Két viszonylag vékony kötetnek több esélye van, mint egy vastagnak.

Másodszor azért, mert lehet, hogy nem kell minden olvasónak mindkettőt elolvasnia, hiszen a Web-ergonómiát eltérő szemszögből közelítik meg. A szűkebb témáról szóló könyveket diákok és olyanok is könnyebben megengedhetik maguknak, akiknek csak az információ egy részére van szükségük. Nem kell sokat fizetniük egy olyan terjedelmes írásért, aminek a felére nincs is szükség.

Ez a két könyv a használható hálózati tervezés problémáját különböző irányokból tárgyalja. Az első a jó weboldalak „mit”-jéről, a második azok „hogyan”-járól szól. Mindenki szeretné azonnal megismerni a megoldást, ezért itt ezt állítottam a középpontba. Ez a könyv azt tárgyalja, amit a könnyen használható website-okról ma tudunk. Röviden összefoglalva: törekedjünk egyszerűségekre, és kerüljük a csillogó elrendezést!

Az első fejezet a web-design fő területeivel foglalkozik: az oldaltervezéssel, tartalomtervezéssel és a site egészének felépítésével. A következő fejezetek olyan speciális területekről szólnak, amelyek az alapokat a belső hálózatra, a hátrányos helyzetű és a nemzetközi felhasználókra

vonatkozó szakanyagokkal egészítik ki. Ez a kötet a végén az internet és a web jövőbeli fejlődéséről ad áttekintést.

A második könyv a webergonómia „hogyan”-járól fog szólni, és olyan módszereket mesél el, amelyek az első könyvben megfogalmazott állításokhoz vezetnek. Azok a türelmetlen olvasók, akik csak a tényeket akarják megismerni, elég, ha csak ezt az elsőt olvassák el. Ha olyan oldalakat tervez, amelyek követik az itt lefektetett szabályokat, már biztos, hogy azok az internet legkönnyebben használható site-jai között lesznek. De ahhoz, hogy igazán jó oldalakat készítsen, további tájékoztatásra lesz szüksége saját projektjével, ügyfeleivel és igényeikkel kapcsolatban. Nem lehet elkerülni, hogy saját projektjével kapcsolatos további ergonómiai adatokat is begyűjtsön. Azt, hogy ezt hogyan kell megtenni, a második könyvből tudhatja meg.

Jakob Nielsen
Mountain View, Kalifornia